

retünk a kor iskolázási viszonyairól, és általában a művelődést hordozó és továbbadó tényezők szerepéről.

Diplomáciatörténeti kutatások főként a francia kapcsolatok tisztázása érdekében folytak eddig, de néhány földolgozás az északi és a török diplomácia történetével kapcsolatban fölhívta a figyelmet ezek fontosságára is. Ugyanez vonatkozik az utóbbi időben örvendetesen megélenkült *emigrációtörténeti* kutatásokra.

A több szinten jelentkező és részleteiben aligha kifejthető problémaköröket egybefogja egy kettős elv. Az egyik a konferenciák megindításánál is munkáló igény, mely országos történet és helytörténet szerves viszonyában szeretné fölmutatni a mindenkori magyar történetet. A másik szintén módszertani elv. Eszerint a Rákóczi kori kutatások nem történhetnek elszigetelten úgy, hogy szem elől tévesszék e történeti szakasz egyszerre következmény és ok voltát.

Érthető ez az igény, hisz a magyar történelem kutatásának története nem kevés rossz példát mutathat arra, hogy miként értelmeztek egy szerves egészbe ágyazódó eseményláncolatot összefüggéseiből kiszakítva. Bizonyos közösségi és politikai igények olykor elősegíthetik az ilyen rossz szemlélet kialakítását. Így például az olyan igény is, mely a múltat legszívesebben az évfordulók tükrében szemlélteti, s máskor, jelentőségét nem tekintve, figyelmen kívül hagyja azt. A Rákóczi kor kutatásának története — hadd utaljunk itt a bevezetésben jelzett téveszmékre — éppen nem mentes az ilyen kisajátításoktól. Jó lenne bízni abban, hogy a mostani évforduló a méltatás és tiszteletadás mellett új kutatási korszak nyitánya is lesz, s így a már elkezdett tudományos műhelymunka a korszakkal kapcsolatos történeti-tudati nézetek megújításának, a helyes értékrend kialakításának legfőbb eszközévé válik.

NAGY JÓZSEF ZSIGMOND

